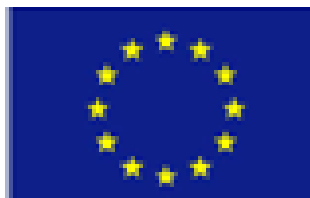

Rešpektovanie detských práv

Posilňovanie kapacity profesionálov v EÚ pri napĺňaní práv zraniteľných detí

Usmernenie pre používanie školiacich materiálov

Tento program je spolufinancovaný programom
Európskej únie
Základné práva a občianstvo

Dodatočné financovanie poskytla charitatívna nadácia Allana a Nesty Fergusonovcov

(Allan and Nesta Ferguson Charitable Trust).

coram **clc**
Children's Legal Centre

CSALÁD, GYERMEK, IFJÚSÁG
KIEMELKEDŐEN KÖZHASZNÓ EGYESÜLET
FAMILY CHILD YOUTH ASSOCIATION

coram
Voice
getting young voices heard

 errc
european roma rights centre

 UCC
University College Cork, Ireland
Coláiste na hOllscoile Corcaigh

Obsah	1
Podakovanie	4
O tomto usmernení.....	5
Prečo a ako boli školiace materiály vytvorené?.....	6
Aké podmienky platia pre používanie týchto materiálov?	8
Ako sa dajú tieto materiály zahrnúť do vzdelávacích programov?.....	Error! Bookmark not defined.
Ako sa dajú tieto materiály prispôbiť pre rôzne skupiny účastníkov? .	Error! Bookmark not defined.
Ako by mali tieto materiály používať školitelia?	Error! Bookmark not defined.
Ako by mali tieto materiály používať účastníci?	10
Príloha A – Vzor programu trojdňového kurzu	11
Príloha B – Zoznam aktivít v jednotlivých moduloch	14

MATERIÁLY PRIPRAVILI:

Coram Children's Legal Centre (právne centrum pre deti Coram), Veľká Británia

Coram Voice (charitatívna organizácia v oblasti práv detí), Veľká Británia

European Roma Rights Centre (Európske centrum pre práva Rómov), Maďarsko

S podporou organizácií:

The Child Law Clinic, (Centrum právnej pomoci pre deti) pri Univerzite v Corku, Írsko

Family Child Youth Association (nezisková organizácia zaoberajúca sa právami dieťaťa a rodiny), Maďarsko

ĎALŠÍ PARTNERI PROJEKTU:

FICE Bulgaria (Združenie pedagogickej a právnej pomoci pre deti), Bulharsko

Social Education Action (organizácia činná v oblasti sociálneho vzdelávania), Grécko

Nobody's Children Foundation (Nadácia Detí Nikoho), Poľsko

Nadácia pre deti Slovenska

Estonian Centre for Human Rights (mimovládna organizácia Estónske centrum pre ľudské práva)

L'Albero della Vita Cooperative Sociale (mimovládna organizácia pre ochranu práv a zabezpečovanie blahobytu detí), Taliansko

Český helsinský výbor, Česká republika

POĎAKOVANIE

Autormi školenia sú profesorka Carolyn Hamilton z Coram International pri *Coram Children's Legal Centre*, Dr. Lynn Brady a Jo Woolf z *Coram Voice*, Judit Geller a Adam Weiss z *European Roma Rights Centre* s podporou Dr. Ursuly Kilkelly z *Child Law Clinic* pri Univerzite v Corku a Dr. Marie Herczog z *Family Child Youth Association* v Maďarsku. Špeciálne poďakovanie za hodnotné vstupy patrí Ruth Barnes, Awaz Raof a Jen Roest z *Coram Children's Legal Centre* a Ido Weijers z Utrechtskej univerzity.

Poďakovanie patrí aj všetkým, ktorí akýmkoľvek spôsobom prispeli k vzdelávaniu, vrátane partnerov projektu EÚ *Rešpektovanie detských práv: Posilňovanie kapacity profesionálov v EÚ pri napĺňaní práv zraniteľných detí*, menovite: *Nadácia pre deti Slovenska*, *Estonian Centre for Human Rights*, *FICE-Bulgaria*, *L'Albero della Vita Cooperativa Sociale*, *nadácia Nobody's Children Foundation*, *Social Educational Action* a *Český helsinský výbor*. Ďalej ďakujeme školiteľom a účastníkom pilotných školení, a to za hodnotnú spätnú väzbu, z ktorej sa vychádzalo pri tvorbe týchto školiacich materiálov.

Okrem toho by chcel tím autorov poďakovať *Coram Voice's Care Experienced Champions* ako aj deťom a mladým z krajín, v ktorých prebiehala pilotná fáza, a to za to, že poskytli svoj názor a pri tvorbe týchto materiálov boli neoceniteľným prínosom.

Špeciálne poďakovanie patrí aj programu Európskej únie Základné práva a občianstvo – táto publikácia bola vytvorená s ich finančnou podporou v rámci projektu *Rešpektovanie detských práv: Posilňovanie kapacity profesionálov v EÚ pri napĺňaní práv zraniteľných detí*. Autori tiež ďakujú charitatívnemu trustu Allana a Nesty Fergusonovcov (*Allan and Nesta Ferguson Charitable Trust*) za štedrú podporu projektu.

Obsah tejto publikácie je výlučne v zodpovednosti Coram Children's Legal Centre a partnerov projektu a v žiadnom prípade sa nesmie považovať za reflexiu názorov Európskej komisie.

„Najdôležitejšie je, aby profesionáli mali v sebe vnútorný pokoj. Ak vnútorný pokoj v sebe nemáte, nedokázete pomôcť deťom.“

Účastník skupinovej diskusie, Grécko

O TOMTO USMERNENÍ

Toto usmernenie má pomôcť všetkým, ktorí budú mať záujem využiť školiace materiály na presadzovanie a ochraňovanie práv detí v prostredí súdnictva cez posilňovanie kapacity profesionálov. Z takéhoto vzdelávania môžu mať prospech nasledovné skupiny:

- Zástupcovia vlády a agentúr, ktoré majú záujem využiť tento materiál pre úvodné či ďalšie vzdelávanie na pracovisku;
- Supervízori odborníkov a ľudí z praxe, ktorí pracujú s deťmi;
- Školitelia, ktorí chcú na túto tému školiť svoj tím;
- Komunitní pracovníci a organizácie, ktoré pracujú s deťmi;
- Jednotlivci so záujmom o tému.

PREČO A AKO BOLI ŠKOLIACE MATERIÁLY VYTVORENÉ?

Prečo sme sa rozhodli vytvoriť takýto materiál?

Pri deťoch a mladých ľuďoch môžu mať rozhodnutia súdnych procesov a iných súdnych konaní významný a dlhodobý vplyv na ich blaho, rozvoj a výsledky, ktoré budú dosahovať v budúcnosti.

Medzinárodné normy a mnohé národné zákony európskych štátov uznávajú, že deti a mladí ľudia majú právo vyjadriť svoje názory. Ďalej majú právo na to, aby ich želania a pocity boli vzaté do úvahy pri rozhodnutiach, ktoré sa ich týkajú. Tento projekt bol iniciovaný, pretože existovali obavy, že tieto práva nie sú vždy plne rešpektované. Čiastočným dôvodom je nedostatok zručností a znalostí medzi odborníkmi a pracovníkmi z praxe o tom, ako efektívne a citlivo komunikovať s deťmi a ako im pomôcť zmysluplne participovať na rozhodnutiach, ktoré majú na nich vplyv.

Projekt pod názvom „Rešpektovanie detských práv: Posilňovanie kapacity profesionálov v EÚ pri napĺňaní práv zraniteľných detí“, spojil do spolupráce partnerov z európskych krajín: Coram Voice a Coram Children's Legal Centre (Veľká Británia), FICE (Bulharsko), Český helsinský výbor, University College Cork (Írsko), Nadácia pre deti Slovenska, Estonian Centre for Human Rights, European Roma Rights Centre (Maďarsko), Fondazione L'Albero della Vita (Taliansko), Empowering Children Foundation (Poľsko), Social Educational Action (Grécko) a FCYA (Maďarsko).

Skôr ako vznikli školiace materiály, partneri projektu zmapovali situáciu vo svojich krajinách. To potvrdilo nedostatok povinného a voliteľného vzdelávania pracovníkov s deťmi v oblasti práv a rozvoja dieťaťa pred nástupom do práce a potom priebežne počas výkonu práce.

Vzhľadom na uvedenú situáciu sa autorský tím zhodol na tom, že je nevyhnutné vytvoriť materiály, ktoré by prispeli k posilneniu zručností všetkých ľudí z praxe ako i odborníkov v uvedených oblastiach. Hlavným cieľom materiálov je zamerať sa na zlepšenie komunikácie ako kľúčovej potreby pri práci s deťmi a mladými ľuďmi.

O aký typ kurzu ide?

Ide o kurz **založený na zručnostiach** a je navrhnutý tak, aby z neho mohlo vyťažiť čo najviac profesionálov.

To znamená, že sa orientuje na poskytovanie nástrojov a zručností účastníkom, aby títo mohli **v praxi** chrániť a napĺňať práva detí a efektívne s nimi komunikovať. Tiež to znamená, že neobsahuje množstvo teoretických alebo technických detailov. Školiace materiály ako aj materiály poskytované účastníkom obsahujú odporúčania ohľadom ďalšej literatúry či dodatočných zdrojov pre ďalšie vzdelávanie.

Aký je obsah týchto materiálov a komu sú určené?

Tieto materiály poskytujú inštrukcie a informácie pre školiteľov multidisciplinárnych kurzov o právach dieťaťa (úvodný), o vývine detí (úvodný) a komunikovaní s nimi. Okrem toho materiál informuje o Usmerneniach Rady Európy pre vytvorenie Súdnictva zohľadňujúceho potreby detí.

Vo svojom pôvodnom formáte boli tieto vzdelávacie materiály navrhnuté pre trojdňové školenie. Avšak celý kurz je navrhnutý tak, aby každý modul mohol byť použitý na školenie samostatne alebo ako súčasť rozsiahlejšieho školenia. Z tohto dôvodu má každý modul svoje vlastné materiály a pracovný zošit pre účastníka. Moduly školenia sú nasledovné:

- Modul 1: Úvod do práv dieťaťa
- Modul 2: Úvod do vývinu dieťaťa a komunikácie
- Modul 3: Komunikačné zručnosti
- Modul 4: Usmernenia o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí

Vzdelávací kurz je navrhnutý tak, aby bol užitočný pre každého, kto pracuje s deťmi, vrátane **všetkých odborníkov/ludí z praxe podporujúcich deti a mladých ľudí** v ústavných zariadeniach a zariadeniach na zaistenie, ako aj právnych zástupcov a iných odborníkov či ľudí z praxe, ktorí prichádzajú do kontaktu s deťmi v kontexte súdnych procesov (občianske, trestné a správne právo). Patria sem:

Sociálni pracovníci; zdravotníci (sestry, zdravotnícky asistenti, lekári); policajti; sociálni kurátori; zamestnanci ústavných zariadení; pracovníci väzníc; pracovníci v zariadeniach na zaistenie; sudcovia; zmierovací sudcovia; prokurátori; obhajcovia /administratívni pracovníci v oblasti práva; právnici z oblastí rodinného a občianskeho práva; sprostredkovatelia/advokáti/opatrovníci; psychológovia a terapeuti; učitelia; pracovníci s mládežou a komunitní pracovníci.

Ktoré zručnosti kurz pokrýva?

Kurz pokrýva nasledujúce zručnosti:

- prečo, kedy, kde a ako **počúvať** deti spôsobom, ktorý je k nim priateľský a čo urobiť so získanými informáciami;
- prečo, kedy, kde a ako **komunikovať** s deťmi spôsobom, ktorý je k nim priateľský, a čo urobiť so získanými informáciami;
- ako **viest súdne procesy** tak, aby zohľadňovali potreby detí.

Aké ďalšie informácie kurz pokrýva?

Okrem hore uvedených zručností, v školiacich materiáloch sú aj faktické informácie odpovedajúce na otázky:

- Aké sú základné princípy medzinárodných práv dieťaťa?
- Aké sú kľúčové posolstvá pri obhajovaní práv dieťaťa odborníkmi a deťmi?
- Aký vplyv môže mať vývin a správanie dieťaťa na komunikáciu a ako môžu odborníci efektívne reagovať na individuálne potreby detí?

AKÉ PODMIENKY PLATIA PRE POUŽÍVANIE TÝCHTO MATERIÁLOV?

Tieto materiály sa nesmú používať bez toho, aby boli jasne prezentované vlastnícke a autorské práva, ako aj to, že boli vytvorené v spolupráci Coram Children's Legal Centre a partnerov:

„© Coram Children's Legal Centre. Vytvorené nasledovnými organizáciami: Coram Children's Legal Centre a Coram Voice, Veľká Británia, European Roma Rights Centre, Maďarsko, the Child Law Clinic at University College Cork, Írsko, FCYA Maďarsko, FICE Bulharsko, Český helsinský výbor, Nadácia pre deti Slovenska, Estonian Centre for Human Rights, Fondazione L'Albero della Vita, Taliansko, Empowering Children Foundation, Poľsko a Social Educational Action, Grécko ako súčasť projektu "Rešpektovanie detských práv: Posilňovanie kapacity profesionálov v EÚ pri napĺňaní práv zraniteľných detí". Tento projekt je spolufinancovaný programom Európskej Únie Základné práva a občianstvo. Dodatočné financovanie poskytla charitatívna nadácia Allana a Nesty Fergusonovcov (Allan and Nesta Ferguson Charitable Trust.)”

AKO SA DAJÚ TIETO MATERIÁLY ZAHRNÚŤ DO VZDELÁVACÍCH PROGRAMOV?

Existuje veľa spôsobov, ako tieto materiály zahrnúť do rôznych vzdelávacích programov.

1. **Ako integrované školenie:** celý trojdňový vzdelávací balík je možné použiť ako samostatné školenie alebo v rámci dlhšieho vzdelávacieho kurzu.
2. **Ako samostatné moduly:** moduly sú prepojené, ale súčasne nezávislé na sebe a je možné ich použiť v prípade potreby samostatne. Môžete ich napríklad použiť pre svojich zamestnancov v jedno popoludnie ako kurz na zopakovanie si vedomostí, alebo ako súčasť workshopu či výročnej schôdze.
3. **Ako samostatné aktivity:** jednotlivé aktivity je možné použiť podľa potreby a v rôznych kontextoch. Každá aktivita začína v podkladoch pre školiteľa na novej strane. Bude však potrebné, aby si záujemcovia o použitie aktivít dôsledne porovnali svoje podklady s materiálmi účastníkov školenia ako aj s prezentáciou v Powerpoint, aby sa uistili, že používajú správne slajdy i materiály distribuované účastníkom.
4. **V prepojení na domáce zákony:** v niektorých moduloch existuje možnosť zapracovania štátnych zákonov do existujúceho materiálu. V súlade s podmienkami použitia týchto materiálov, ak majú byť tieto doplnené alebo upravené, je nutné požiadať o povolenie od Coram Children's Legal Centre, Veľká Británia.
5. **Akreditácia:** tieto materiály je možné použiť v rámci akreditovaných vzdelávacích programov. Je však nutné vziať do úvahy hore uvedenú podmienku ohľadom doplnkov a úprav týchto materiálov.

AKO SA DAJÚ TIETO MATERIÁLY PRISPÔSOBIŤ PRE RÔZNE SKUPINY ÚČASTNÍKOV?

Ako už bolo v tomto usmernení uvedené, tieto materiály boli navrhnuté tak, aby ich mohli používať všetci odborníci a ľudia z praxe, ktorí podporujú deti či pracujú s deťmi v ústavných zariadeniach alebo zariadeniach na zaistenie, v právnej a súdnej oblasti, ako aj v iných sférach práce s deťmi. Navyše, materiály sú navrhnuté tak, aby bolo možné použiť ich jednotlivé časti samostatne. Hoci sú moduly a aktivity prepojené, je možné ich použiť individuálne alebo v kombinácii s inými.

Zloženie účastníkov, dostupnosť či trvanie kurzu sa teda prirodzene môžu meniť. Nasledujúca tabuľka môže školiteľom pomôcť pri rozhodovaní sa, ktoré moduly použiť pre rôzne cieľové skupiny a v rôznych školiacich kontextoch. Radi by sme však upozornili na to, že každá časť materiálu je považovaná za relevantnú pre všetkých odborníkov a ľudí z praxe a dole uvedené informácie sú iba odporúčaním.

Modul	Trvanie	Zameranie a hlavné témy
Úvodný modul	1 hod 15 min	Zoznámenie sa účastníkov Zoznámenie sa s materiálmi
Modul 1 – Úvod do práv dieťaťa	3 hod	Práva detí Základné princípy Diskriminácia
Modul 2 – Úvod do vývinu dieťaťa a komunikácie	2 hod 15 min	Vývin dieťaťa Aký vplyv má vývin dieťaťa na komunikáciu
Modul 3 – Komunikačné zručnosti	9 hod 30 min až 10 hod	Komunikácia s deťmi Neverbálna komunikácia Komunikačné výzvy
Modul 4 – Usmernenie o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí	2 hod	Súdnictvo zohľadňujúce potreby detí Práva detí v súdnictve
Záverečný modul	30 min	Záver a udelenie osvedčení

AKO BY MALI TIETO MATERIÁLY POUŽÍVAŤ ŠKOLITELIA?

Dokument „Školiace materiály pre školiteľov“ obsahuje podrobné inštrukcie, ktoré krok za krokom vysvetľujú, ako viesť každú jednu časť školenia. Aj keď boli materiály navrhnuté na realizáciu kompletného trojdňového kurzu, je možné odučiť **dni, moduly**, či dokonca **aktivity** aj samostatne.

Počas školenia sa používa niekoľko prezentácií vo formáte Powerpoint (jedna na každý modul), ktoré je možné prezentovať pomocou projektora alebo formou vytlačených podkladov, v závislosti od dostupných zdrojov. Prezentácie v Powerpointe sú navrhnuté tak, aby obsahovali dostatok podrobností a aby školiteľ počas vedenia seminárov nemusel pozerať do poznámok. Navyše mu to umožní prispôbiť školenie svojmu vlastnému štýlu práce.

Všetky prezentácie obsahujú miesta vhodné na otázky a diskusiu. Školitelia však môžu slobodne pridať ďalšie, na základe vlastných vedomostí a zručností, ako aj skúseností účastníkov kurzu. Veľká časť školenia je venovaná cvičeniam a aktivitám, ktoré vyžadujú aktívne zapojenie sa účastníkov. Ich zámerom je sprostredkovať aktívne a bezprostredné učenie sa.

Tam, kde je to v rámci kontextu tohto nadnárodného vzdelávacieho kurzu potrebné a možné, školenie poskytuje školiteľom priestor na prispôsobenie materiálov konkrétnej situácii v ich členskom štáte. Tento priestor je sprevádzaný označením **‘KONTEXT ŠTÁTU’**.

Školiteľmi prispôsobené alebo nové materiály pridané k tomuto kurzu sú vyjadrením ich názoru a zostávajú vo výlučnej zodpovednosti školiteľov a prípadne projektového partnera, a nemusia nutne odzrkadľovať názory alebo zásady autorského tímu.

AKO BY MALI TIETO MATERIÁLY POUŽÍVAŤ ÚČASTNÍCI?

Každý účastník dostane ku každému modulu pracovný zošit. Tiež by mali účastníci ku každému modulu dostať prezentácie v Powerpointe. Tieto pracovné zošity obsahujú všetky informácie, ktoré účastník potrebuje pre absolvovanie úvodného modulu tohto vzdelávacieho kurzu. Každý modul má svoj vlastný pracovný zošit pre účastníkov. Pracovné zošity obsahujú informácie a fakty, ako aj priestor na písanie si poznámok.

Pre každý modul bola tiež vytvorená prezentácia vo formáte Powerpoint, ktorú je možné prezentovať pomocou projektora alebo formou vytlačených podkladov, v závislosti od dostupných zdrojov.

PRÍLOHA A – VZOR PROGRAMU 3-DŇOVÉHO KURZU

1. DEŇ

	AKTIVITA	MATERIÁLY	METÓDA
09:00-10:00	IM.1: Predstavenie sa a základné pravidlá	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka IM ▪ PowerPoint IM slajdy 1-6 ▪ Flipchartové papiere a perá 	Skupinové diskusie a prezentácie
10:00-10:15	IM.2: Sebareflexia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka IM ▪ PowerPoint IM slajdy 7-8 a 2 ▪ Flipchartové papiere a perá; špendlíky alebo lepiaca páska na upevnenie papierov 	Individuálne cvičenia, skupinová práca a diskusia
10:30-10:50	1.1: Práva dieťaťa – medzinárodný a regionálny kontext	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M1 ▪ PowerPoint M1 slajdy 1-10 	Prezentácia
10:50-12:00	1.2: Základné princípy (podkapitoly A-D)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M1 ▪ PowerPoint M1 slajdy 11-37 ▪ Flipchartové papiere a perá 	Prezentácia, diskusia a cvičenia
13:00-14:30	1.3: Práva dieťaťa v národnom kontexte	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M1 ▪ PowerPoint M1 slajd 38 ▪ Flipchartové papiere a perá 	Cvičenia a skupinové prezentácie
VOLITEĽNÉ	1.4 Voliteľné cvičenie: Práva dieťaťa v profesionálnom kontexte	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M1 ▪ Flipchartové papiere a perá 	Cvičenie
14:30-15:00	2.1: Vývin dieťaťa a komunikácia	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M2 ▪ Prezentácia v PowerPoint M2 slajdy 1-10 	Prezentácia a diskusia
15:15-16:00	2.2: Dôležité faktory vo vývine dieťaťa a komunikácii	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M2 ▪ Prezentácia v PowerPoint M2 slajdy 11-17 	Prezentácia, diskusia a cvičenia
16:00-17:00	2.3: Vývinové, osobné a sociálne faktory, ktoré môžu ovplyvniť komunikáciu	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M2 ▪ Prezentácia v PowerPoint M2 slajdy 18-21 	Prípadová štúdia a cvičenie

2. DEŇ

	AKTIVITA	MATERIÁLY	METÓDA
09:15-09:45	3.1 Prečo by mali profesionáli komunikovať s deťmi?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajdy 1-3; ▪ Flipchartové papiere a perá 	Cvičenia s celou skupinou
09:45-10:15	3.2 Kedy by mali profesionáli komunikovať s deťmi?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ PowerPoint M3 slajdy 4-5 	Diskusná sekcia
10:30-11:30	3.3 Kde by sa mala komunikácia odohrávať?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajd 6 ▪ Samolepiace papieriky 	Diskusia a cvičenia
11:30-12:15	3.4 Čo by mali profesionáli urobiť so získanými informáciami?	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajd 7 	Diskusia
13:30-17:00 (FLEXIBILNE PODĽA POTREBY)	3.5 Ako komunikovať: neverbálna komunikácia (30 min)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3 	Cvičenia
	3.6 Ako komunikovať: identifikácia a prekonávanie prekážok v komunikácii (30 min)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajdy 8-9 	Cvičenia s celou skupinou
	3.7 Ako komunikovať: tón, jazyk a prístup priateľský k deťom (30 min)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajd 10 	Cvičenia
	3.8 Ako komunikovať: komunikácia s deťmi s problematickým správaním (45 min)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajdy 11-15 ▪ Flipchartové papiere a perá 	Cvičenia a diskusia
	3.9 Ako komunikovať: komunikácia s dospelými deťmi a mladými ľuďmi (30 min)	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajd 16 ▪ Flipchartové papiere a perá 	Cvičenia a diskusia

3. DEŇ

	AKTIVITA	MATERIÁLY	METÓDA
09:00-12:30 (FLEXIBILNE PODĽA POTREBY)	3.10 Ako komunikovať: súbor nástrojov kreatívnej komunikácie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajdy 16-23	Cvičenia
	3.11 Ako komunikovať: plánovanie pozitívnej komunikácie	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3; ▪ Prezentácia v PowerPoint M3 slajdy 24-25 ▪ Flipchartové papiere a perá	Cvičenia
	3.12 Ako komunikovať: komunikačné rolové hry	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3	Rolové hry
	3.13 Ako komunikovať: spolupráca pri riešení komunikačných výziev	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M3	Cvičenia
13:30-14:00	4.1: Úvod do problematiky Usmernení Rady Európy o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M4 ▪ Prezentácia v PowerPoint M4 slajdy 1-19	Prezentácia a diskusia
14:00-15:30	4.2: Cvičenia k Usmerneniam Rady Európy	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka M4 ▪ Časopisy, nožnice, lepidlo, papier, perá.	Cvičenia
15:30-15:45	CM.1: Vyplnenie formulára Čo som sa naučil/a	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka CM	Individuálna práca
15:45-16:00	CM.2: Odovzdávanie certifikátov	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Pracovný zošit účastníka CM ▪ Certifikáty	Prezentácia

PRÍLOHA B – ZOZNAM AKTIVÍT V JEDNOTLIVÝCH MODULCH

AKTIVITA	KLÚČOVÉ SLOVÁ
MODUL 1: ÚVOD DO PRÁV DIEŤAŤA	
1.1: Práva dieťaťa – medzinárodný a regionálny kontext	Práva dieťaťa • medzinárodné normy • právny • osvedčené postupy
1.2: Základné princípy (podkapitoly A-D)	Práva dieťaťa • medzinárodné normy • právny • osvedčené postupy
1.3: Práva dieťaťa v národnom kontexte	Práva dieťaťa • medzinárodné normy • právny • osvedčené postupy • štátne zákony
1.4 Voliteľné cvičenie: Práva dieťaťa v profesionálnom kontexte	Práva dieťaťa • medzinárodné normy • právny • osvedčené postupy • štátne zákony
MODUL 2: ÚVOD DO PROBLEMATIKY VÝVINU DIEŤAŤA A KOMUNIKÁCIE	
2.1: Vývin dieťaťa a komunikácia	Vývin dieťaťa
2.2: Dôležité faktory vo vývine dieťaťa a v komunikácii	Vývin dieťaťa
2.3: Vývinové, osobné a sociálne faktory, ktoré môžu ovplyvniť komunikáciu	Vývin dieťaťa a komunikácia
MODUL 3: KOMUNIKAČNÉ ZRUČNOSTI	
3.1 Prečo by mali profesionáli komunikovať s deťmi?	Základy komunikácie
3.2 Kedy by mali profesionáli komunikovať s deťmi	Základy komunikácie
3.3 Kde by mala komunikácia prebiehať?	Základy komunikácie • prostredie • užitočné rady
3.4 Čo by mali profesionáli urobiť so získanými informáciami?	Základy komunikácie • diskretnosť
3.5 Ako komunikovať: neverbálna komunikácia	Komunikačné zručnosti • rolové hry
3.6 Ako komunikovať: identifikácia a prekonávanie prekážok v komunikácii	Komunikačné zručnosti • prekážky
3.7 Ako komunikovať: tón, jazyk a prístup priateľský k deťom	Komunikačné zručnosti • prístup
3.8 Ako komunikovať: komunikácia s deťmi s problematickým správaním	Komunikačné zručnosti • typy správania sa • výzvy
3.9 Ako komunikovať: komunikácia s dospelými deťmi a mladými ľuďmi	Komunikačné zručnosti • staršie deti
3.10 Ako komunikovať: súbor nástrojov kreatívnej komunikácie	Komunikačné zručnosti • praktické nástroje komunikácie
3.11 Ako komunikovať: plánovanie pozitívnej komunikácie	Komunikačné zručnosti • plánovanie
3.12 Ako komunikovať: komunikačné rolové hry	Rolové hry
3.13 Ako komunikovať: spolupráca pri riešení komunikačných výziev	Skupinová práca
MODUL 4 – USMERNENIA O SÚDNICTVE ZOHĽADŇUJÚCOM POTREBY DETÍ	
4.1: Úvod do problematiky Usmernení Rady Európy o súdnictve zohľadňujúcom potreby detí	Súdnictvo zohľadňujúce potreby detí • právny
4.2: Cvičenia k Usmerneniam Rady Európy	Súdnictvo zohľadňujúce potreby detí • právny